

Polski Instytut Spraw Międzynarodowych
Biuro Analiz

BIULETYN

nr 45 (233) • 22 października 2004 r. • © PIISM

nr egz. PISM-3.20

Redakcja: Krzysztof Balon, Sławomir Dębski (redaktor naczelny), Dorota Dołęgowska (redaktor techniczny), Adam Eberhardt, Beata Górka-Winter, Maciej Krzysztofowicz, Urszula Kurczewska, Grażyna Nowocień-Mach (redaktor tekstu), Emil Pietras (sekretarz Redakcji)

Polskie interesy gospodarcze w azjatyckich państwach ASEM

Artur Gradziuk

Uczestnictwo w Asia Europe Meeting (ASEM) stwarza możliwość poprawy polskich stosunków gospodarczych z państwami azjatyckimi i zmniejszenia wysokiego deficytu handlowego. Najbardziej perspektywicznym rynkiem są Chiny, jednak polskim przedsiębiorstwom trudno wykorzystać szanse, jakie stwarza wielkość tego rynku. Japonia i Korea Południowa mają istotne znaczenie ze względu na ich inwestycje w Polsce. Stosunki gospodarcze z państwami ASEAN są mniej zaawansowane, istnieją jednak perspektywy współpracy w niektórych dziedzinach, o czym świadczą dostawy sprzętu wojskowego do Malezji.

Podczas ASEM 5 w Hanoi w dniach 7–9 października 2004 r. ogłoszono deklarację „Bliższego Partnerstwa Gospodarczego ASEM”, w której zapowiedziano pogłębienie współpracy dzięki m.in.: redukcji barier handlowych, ułatwieniom administracyjnym dla handlu i inwestycji, przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy oraz realizacji wspólnych projektów sektorowych. Polska odnotowuje wysoki deficyt handlowy ze wszystkimi państwami azjatyckimi uczestniczącymi w ASEM – w dwustronnej wymianie handlowej polski eksport do większości tych państw stanowi mniej niż 10% ich eksportu do Polski. Uczestnictwo w ASEM może stworzyć dodatkowe możliwości promocji Polski i otwiera szansę na poprawę niekorzystnego bilansu handlowego. Członkostwo w Unii Europejskiej ułatwia polskim przedsiębiorcom dostęp do rynków państw regionu, jednak istnieje duża konkurencja ze strony wszystkich państw UE, z których wiele ma już utrwalone kontakty gospodarcze i których produkty są znane na tych rynkach. Promocja polskich towarów i dotarcie do lokalnych klientów jest niezwykle trudne, ale działania w tym zakresie są konieczne ze względu na potrzebę zmniejszenia deficytu handlowego oraz olbrzymi potencjał rynku dalekowschodniego.

Chiny. Chiny są najważniejszym i najbardziej perspektywicznym partnerem gospodarczym w Azji. Stosunki gospodarcze Polski z ChRL cechuje jednak duży deficyt handlowy. W 2003 r. polski eksport do Chin wyniósł 253 mln dolarów, natomiast import z Chin – 2,89 mld. Wprawdzie w ostatnim roku dynamika wzrostu eksportu

była wyższa niż wzrostu importu, jednak tempo wzrostu eksportu jest zbyt małe aby w najbliższych latach znacząco zmniejszyć deficyt. W strukturze polskiego eksportu najważniejszą pozycję zajmują metale nieszlachetne i wyroby z nich, a zwłaszcza miedź rafinowana i stopy miedzi, których eksport przekroczył 92 mln dolarów, oraz wyroby z żelaza. Dynamiczny rozwój gospodarczy Chin powoduje wzrost popytu na surowce mineralne i ich przetwory. Istotne znaczenie mają także produkty przemysłu chemicznego i przemysłów pokrewnych (58,1 mln dolarów), oraz maszyny i urządzenia (45,8 mln dolarów). Udział wymienionych sekcji towarowych w eksporcie do ChRL wyniósł ok. 80%, co świadczy o stosunkowo ograniczonym asortymencie towarowym chińskiego importu z Polski. Biorąc pod uwagę wielkość i potencjał rozwojowy rynku chińskiego (w 2003 r. łączna wartość importu do Chin wyniosła prawie 400 mld dolarów) istnieją duże możliwości wzrostu polskiego eksportu. Czynnikiem sprzyjającym zwiększeniu zainteresowania ChRL Polską była wizyta prezydenta Hu Jintao w czerwcu 2004 r.

Japonia. Dla polskiej gospodarki duże znaczenie mają japońskie bezpośrednie inwestycje zagraniczne. Do końca 2003 r. wyniosły one 351,8 mln dolarów, zaś plany inwestycyjne zakładają kolejne inwestycje o wartości 262,4 mln dolarów. W ostatnich latach Polska, konkurując z innymi państwami Europy Środkowej szczególnie zabiegała o inwestycje japońskich koncernów samochodowych. Inwestycje takie gwarantują wysokie zatrudnienie, oraz szansę zwiększenia polskiego eksportu. Przykładem jest koncern Isuzu Motors Ltd., który w fabryce w Tychach, zatrudniającej ponad 1100 pracowników, wyprodukował silniki wysokoprężne na eksport o wartości blisko 3 mld złotych. W 2003 r. największym inwestorem japońskim w Polsce był koncern Toyota, który w Wałbrzyskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej otworzył fabrykę produkującą silniki samochodowe i skrzynie biegów, zatrudniającą ponad 1 tys. osób.

W handlu z Japonią Polska ma bardzo wysoki deficyt, wynoszący 1,175 mld dolarów. W 2003 r. wartość eksportu do Japonii wyniosła 93,5 mln dolarów, zaś import z Japonii – 1,269 mld. Najważniejszymi sekcjami towarowymi w eksporcie z Polski do Japonii były: produkty pochodzenia zwierzęcego (mięso, drób, artykuły mleczarskie), produkty przemysłu chemicznego, metale nieszlachetne i wyroby z nich, wyroby z kamieni, szkło i wyroby ze szkła. W związku z dobrą koniunkturą na światowym rynku stoczniowym istnieją perspektywy zwiększenia eksportu towarów dla potrzeb japońskiego przemysłu stoczniowego (maszyn i urządzeń mechanicznych, wyrobów z żelaza).

Korea Południowa. Polska jest najważniejszym w Europie Środkowej partnerem gospodarczym Korei Południowej, natomiast dla Polski Korea Płd. jest największym azjatyckim inwestorem. Jednak kłopoty finansowe największego koreańskiego inwestora Grupy Daewoo sprawiły, że skumulowana wartość zainwestowanego w Polsce kapitału zmniejszyła się z 1,6 mld dolarów do poniżej 1 mld dolarów. Niemniej wspomniany koncern znajduje się na 15 miejscu największych inwestorów w Polsce, prowadząc działalność w zakresie: produkcji sprzętu transportowego, produkcji urządzeń elektrycznych i optycznych oraz pośrednictwa finansowego. Innymi ważnymi inwestorami koreańskimi są koncerny LG, SK Chemicals oraz Samsung. Polska przegrała jednak rywalizację ze Słowacją o lokalizację fabryki największego koreańskiego i siódmego na świecie producenta samochodów Hyundai Automotive, tracąc szansę na inwestycję szacowaną na 700 mln euro i mającą stworzyć ok. 4 tys. miejsc pracy.

Wprawdzie produkcja koreańskich inwestorów jest kierowana głównie na eksport, jednak sprowadzane części do produkcji samochodów oraz komponenty elektroniczne dla fabryk LG i Daewoo Electronics mają wpływ na wielkość deficytu w dwustronnym handlu. W 2003 r. polski eksport do Korei wyniósł 57,6 mln dolarów, natomiast import z Korei – 644,4 mln. W strukturze polskiego eksportu najważniejszymi pozycjami były produkty chemiczne, produkty rolno-spożywcze i złom.

ASEAN. Cechą charakterystyczną wymiany handlowej Polski z członkami Stowarzyszenia Państw Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) jest wysoki deficyt handlowy. Spośród państw ASEAN najważniejszymi partnerami handlowymi Polski są Singapur, Malezja i Tajlandia. Jednocześnie warto podkreślić, że wśród 35 państw, z których pochodzą inwestorzy zagraniczni w Polsce, nie ma żadnego państwa z ASEAN.

Najważniejszym dla polskiego eksportu rynkiem w regionie jest Singapur. W 2003 r. jego wartość wyniosła 94,9 mln dolarów i pomimo wysokiego wzrostu w stosunku do 2002 r. nie osiągnęła rekordowego poziomu 155,7 mln dolarów z 2000 r. W wymianie handlowej z Singapurem Polska ma deficyt w wysokości blisko 200 mln dolarów. W strukturze towarowej eksportu najważniejszymi pozycjami są: statki i łodzie, kotły, – maszyny i urządzenia mechaniczne oraz miedź i wyroby z miedzi. Singapur, ze względu na pozycję centrum handlowego i finansowego dokonuje zakupów nie tylko na potrzeby własnego rynku, ale również na reeksport. Stwarza to dodatkowe możliwości zwiększenia eksportu na rynki trzecie oraz udział polskich przedsiębiorstw jako podwykonawców w przedsięwzięciach podejmowanych lub finansowanych przez Singapur np. w Chinach czy Wietnamie. Jedną ze skutecznych metod realizacji interesów gospodarczych w Singapurze jest zakładanie przez polskie przedsiębiorstwa spółek *joint ventures* zajmujących się handlem towarami produkowanymi w Polsce. Z działalności tego typu korzystają m.in. Impexmetal S.A., Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościskach czy Huta Stalowa Wola.

Po spadku eksportu do Malezji na skutek kryzysu azjatyckiego z 1997 r., w latach 2002-2003 nastąpił jego wzrost do ok. 41 mln dolarów, głównie dzięki realizacji kontraktu na dostawy uzbrojenia oraz sprzętu dla wojska i policji. Terminowość dostaw i pozytywna opinia na temat jakości sprzętu może korzystnie wpłynąć na rozwój współpracy handlowej w tej dziedzinie z innymi państwami regionu. Polska eksportuje do Malezji także wyroby przemysłu metalurgicznego i elektromaszynowego oraz produkty pochodzenia zwierzęcego i roślinnego. Jednak w handlu z Malezją deficyt Polski wynosi 300 mln dolarów. Najlepiej rokującymi dziedzinami współpracy gospodarczej są: gospodarka wodna i utylizacja ścieków, przemysł lotniczy (m.in. eksport samolotów rolniczych) oraz budownictwo.

Ujemne saldo w wymianie handlowej z Tajlandią w 2003 r. wyniosło 215,4 mln dolarów przy eksporcie wynoszącym 28,7 mln. Głównymi eksportowanymi towarami są: kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne (ich eksport w ostatnich latach rósł najszybciej), chemikalia organiczne, maszyny i urządzenia elektryczne oraz produkty mleczarskie. Jednym z ograniczeń polskiego eksportu jest ustanowienie ceł antidumpingowych – obowiązujących do 2007 r. – na eksport profili stalowych z Polski do Tajlandii. Towarami mogącymi wpłynąć na wielkość eksportu do Tajlandii są m.in.: środki ochrony roślin i nawozy, maszyny, urządzenia i technologie ochrony środowiska oraz sprzęt dla sektora obronnego.

Eksport Polski do innych państw ASEAN jest stosunkowo niewielki. Jego poziom i struktura ulega ciągłym zmianom, ponieważ duża część sprzedaży oparta jest na jednorazowych zamówieniach. Potwierdzeniem tego jest eksport do Wietnamu, który w 2003 r. wzrósł o 133% w porównaniu z 2002 r. Jednak warto podkreślić, że realizowane w Wietnamie projekty w przemyśle wydobywczym i stoczniowym są przykładami dziedzin, w których Polska może rozwijać współpracę z niektórymi państwami regionu.

OGŁOSZENIA

„Polski Przegląd Dyplomatyczny”

t. 4, nr 5 (21), 2004

Spis treści

Wykonanie ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych Informacja dyrektora Instytutu I kadencji (20 IX 1999 – 19 IX 2004)

ARTYKUŁY**Artur Gradziuk**

Unia Europejska jako inicjator w stosunkach z Chińską Republiką Ludową

Marek Kornat

Posłowie i ambasadorzy polscy w Związku Sowieckim (1921–1939 i 1941–1943)

RECENZJE**Jerzy Tomaszewski***Jindřich Dejmek, Nenaplnené nadeje. Politické a diplomatické vztahy Československa a Velké Británie od zrodu První republiky po konferenci v Mnichove (1918–1938)***Jolanta Sierakowska-Dyndo***N.R.Keddie, Modern Iran: Roots and Results of Revolution***Jerzy Kłoczowski***Timothy Snyder, The Reconstruction of Nations Poland, Ukraine, Lithuania, Belarus 1569–1999*

Noty bibliograficzne

ARCHIWUM

Ewakuacja złota Banku Polskiego we wrześniu 1939 r.

w relacji konsula brytyjskiego w Konstancy

Oprac.: Wojciech Rojek

KRONIKA DYPLMATYCZNA

Kalendarium dyplomatyczne (I)

Kalendarium dyplomatyczne (II)

PISM

Konkurs na rysunek satyryczny

Autorzy

Publikowali w PPD 1–21

„Polski Przegląd Dyplomatyczny”
do nabycia w siedzibie Instytutu, w sprzedaży wysyłkowej
(po złożeniu pisemnego zamówienia pocztą, faksem lub przez Internet: www.pism.pl/czasopisma.html)
oraz w wybranych księgarniach: www.pism.pl/ksiazki-ksiegarnie.html